

Előfizetési díj:

Negyedévre — 2 kor.
Félévre — 4 kor.
Égész évre — 8 kor.

Egyes szám 40 fill.

HERKULES

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Főmunkatárs: KÁRPÁTI BÉLA

Szerkesztőség és
kiadóhivatal
IX., Üllői-ut 119. sz.,
földszint 2.

Megjelen július és
augusztus kivételével
havonta kétszer.

Achilles Sport-Egylet
Aradi Korcsolyázó-Egylet
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club,
Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Érsekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egylet,
Kolozsvári Athletikai Club

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunsztmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.,
Lévai Torna- és Vivó-Egylet,
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,
Lőcsei Vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. Torna-Egylet,
Magyar Uszó-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vivó-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Kerékpár-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egylet,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
Ó-Becsei Kerékpár-Egyesület,
Ó-Budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet,
Quarnero Csónakázó-Egylet,
Sátorlajauhelyi Korcs.-Egylet,
Selmeczi Akad. Athleta Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. Köre,
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,
Szabadkai Torna-Egylet,

Szarvasi Korcsolyázó-Kör,
Szatmár-Németi Torna- s Vivóegy.,
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székestehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletikai-Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli Korcs.- és Hajós-Egylet
Torontáli Athletikai Club,
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zombolyai Athletikai-Club

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Iskolai tornázás.

Nemcsak hazánkban, hanem Németországban is sok vidéken az u. n. „iskola-tornázást“ alig különböztetik meg az u. n. „néptornázástól“. Ez azonban, míg amott nem mondható nagy bajnak, nálunk ez igen is annak mondható, mert nálunk a néptornázás igen sok helyen átcsapong a látványossági tere. Már pedig minél inkább behozzuk az iskolai növendékek közé a „mutatványos“ tornázást, annál inkább távolítjuk el őket az iskolától. Valóban meg kell ütköznie a lelkiismeretes tanítónak azon, ha iskolánövendékét látni kénytelen, miként igyekszik egész hévvel elsajátítani a nagyoktól és a czirkuszi akrobatáktól a kézenjárást, saltokat, óriás köröket és több eféle műtornagyakorlatokat. De hát mit tegyen a gyermeke szerencsétlenségétől tartó szülő és a mélyre látó nevelő akkor, midőn itt is ott is első rendű torna-szakszerűt lát, akik magok állnak oda a gyermek csoport elére és buzdítják őket ama gyakorlatokra. Akit nem illet, az ne vegye magára, de ha kellene, nevekkel bizonyítható be, hogy sokan hazánkban egyáltalán nem úgy értelmezik az iskolatornázást, amint kell e helyes testedzési és neveléstani szempontból.

Ha már az egyletek tagjai között a mutatványos gyakorlatokért koszorukat osztogatnak, ha a felnőttek hiúságát és tüntetési vágyát a végsőig fokozzák is tapsokkal és dicsőítésekkel, ugyanezeknek háttérbe kell szorítva lenniök az iskola növendékeivel szemben. Egy érett eszű egyén a legnagyobb dicsőítés fokán is mérsékelni tudja magát az indulatnak esztelen kicsapongási vágya ellenében. A férfi életbölcselete üres buboréknak veszi a szenvedély hevében szerzett dicsőségeket. De a gyermeknek korlátolt esze rabja marad azon képzelgéseknek, melyekbe a kitüntetések bele ringatták. Ha megéjlenezük a gyermeket, midőn az I. emeletről talpra ugrik, azzal üszköt dobtunk az ő agyába, mely kinozza, kísérti őt folyton a II. emeletről való leugrásra. A nagyon fel-dicsért tettek a gyermek egész lelkületét betöltik; tömjenezés lassanként egész lényét átidoimitják, naponta többet törül le az iskolai nevelés által belé oltott szép tulajdonságokból. Elbizakodottság, irigység, gyűlölség váltja fel az imént szerény és örömteli barátságos érzeteket. Mindez pedig megteremti azon tornatanító, aki növendékeivel nem az iskolai „nevelés“ tornászatot üzeti, hanem a tágabb értelmű „néptornázást“ vagy éppen a „mutatványos“ tornázást. Ez így nem maradhat. Gyermekeink lelkéből nem sza-

bad kiűzni hagyni a gyermektársi jó érzeteket. Nem szabad az indulatok nagymérvű felélesztésével azok teljes uralmának martalékul vetni gyenge gyermeinket.

Tornázzanak gyermekeink minél többet, de ezen tornájuk alatt tanulják meg egymást szeretni, egymásban megszokni a különféle vágyak és akaratok kereszteződésének sima kiegyenlítését. Versenyezzenek egymással, az ügyesebbeknek adassék tér a fejlődésre és a gyengébbeknek az utánzással való haladásra. Hanem mutatványos műgyakorlatoknak nincs helye az iskola-tornázásban. A néptornázásban elhanyagolt játékoknak, rendgyakorlatoknak és tömegben vezérszóra menő szertornázásra kell kiadni az iskola-tornázás főanyagját.

A nép- vagy egyleti tornázásnak nagy terjedelmű gyakorlathalmazából az iskola-tornázásban elejtendő mindaz, amely a gyermeki kedélyhez nem alkalmas, vagy amelynél a fegyelemtartás bajosabb vagy amely sajátágánál fogva is féktelenkedésre és torzskodásra ad alkalmat. Szóval az iskola-tornázásnak módja is, anyaga is más legyen, mint az egyleti tornázásé vagy éppen a mutatványos műtornázásé. És lehetőleg oly tanító legyen az iskola-növendékek tornatanítója, aki nemcsak tanítani, de játszani is tud. Azon tornatér, hol a gyermeki élénkség a tanító vesszője alatt ásitózik ép oly rossz, mint az, hol a vigság rikoltozásban és dulakodásban féktelenkedik.

P. L.

Vacsora-kompániák.

Mulató nép vagyunk, elmondhatjuk bizvást magunkról. Szeretjük a vig társaságot, főleg mikor étkezünk. Sőt azt mondhatnánk, hogy társas életünk csupán az ebéd és vacsora idején van, no meg vidéken már villásreggelinél is.

Nálunk az ok, a fődolog a társaság egybehozatalára és együtt tartására a jó étel és ital. A finomabb szaloni életnek csiráját is alig találunk meg középosztályunknál.

De nemesak a társalgási szórakozásnak góczpontja az étkező asztal, hanem minden kis és nagy dolognak közös intézői a vacsora-kompániákban tömörülnek. Miután nincs családi társas életünk, a klubok társas élete emelkedik, mely legélénkebb és legvirágzóbb a téli idényben.

Ki csak egy kicsit ismerős a fővárosi, vagy bármely kisvárosi étellel is, tudja, hogy minden közügybe mily következetesen belejátszik a magánosok érdeke, ellen- vagy rokonszenve. Kis és nagy asztal-, vendéglő- vagy klub társaságok vezetik a közügyeket.

Nos és mindez nem is lesz és nem is igen lehet másképp, csak éppen az a baj, hogy e nagyon is jelleműkön alapuló pajtáskodás igen szűkkörű és a társadalmi válaszfalakat nemhogy döntögetné, hanem még erősebbé teszi.

Itt jövőnk azon eszmére, mely a társadalmi szokást a sporttal szoros kapcsolathoz hozza. Ugyanis éppen a sport az, mely a különböző állású egyéneket meg lehetőségesíti kellemes uton-módon egybehozni és kibékíteni egymással.

A tornaterem porondján a kevésbé finom műveltségű ember sem csuszik el oly könnyen, mint a szalonok és bálók sikos padlóján és a testi erő és épség alapján könnyen létre jó az egyetértés. Igen helyesen van tehát megválasztva tornász jelszól az „épség, erő, egyetértés“.

A sportnak ez egyenlősítő vonását felhasználni tehát mindenestre üdvös dolog lesz mind a társadalmi életre, mind a sportra. Ha a testgyakorló téren egybegyűlteket sikerül vacsora-kompániává alakítanunk, mindenestre a sport csak nyer általa.

Nem új ez eszme, mert hisz régi dolog a sport-egyletek mulatozása és nagyon tudjuk, hogy ha a versenyek nem is népesek, de a bankettek mindig sikerülnek. Most csak azt óhajtanánk, hogy némi folytonosság, némi rend jöjjön az eddigi czéltalan dinomdánomban.

Van olyan sport-egyletünk a fővárosban, melynek felvirágzását csaknem kizárólag a heti multságok okozták. Az igaz, hogy nem volna jó ily dolgokkal dicsekedni, de számot kell vetni mostani hajlamainkkal. Ha a borozgatás és vacsoratársaság alkalmasnak kinálkozik a sport megkedveltetésére, ezt is fel kell használni, hanem csak úgy, hogy ne a borozó, hanem a tornázótársaság szaporodjék.

Nagyon ajánlatos a vacsorázást felolvasással, vagy vitázás rendezésével egybekötni. Nem kívánva természetesen holmi nagy tudományos értekezések felolvasását és nem is ragaszkodva szorosan csak az üzőtt testgyakorlathoz, hanem minden neméről a sportnak beszélgetvén. A komikus mutatványok, gyermekes játékok, fűszereznék az ily összejöveteleket, hol mindenki bemutatná mulattató ügyességét, elkezdve a kukorikolástól egész a hasbeszélésig.

Kedélyesség! Ez a társaságmelegítő kellék hiányzik a mi sportkörainkből. Ezt nevelné és teremtené meg a vacsora-kompániák szelleme és ezért vagyunk mi is ezen bár sokszor megrovandó pajtáskodás mellett.

A játék nevelő hatása.

Figyeljük csak meg a játszókat akkor, amidőn pl. két pártra oszolva, egy-egy vezér alatt küzdenek. Mintha egy gondolat, egy érzés hatná át a pártok minden egyes tagját. Ahogy a vezér — aki természetesen a legjobb játékos — gondolkozik, tesz, a többi is akképen cselekszik. A vezérnek minden szava parancs, amit azonnal teljesíteni kell s teljesítenek is. Jaj annak, aki ellenszegülni bátor volna. Kimondának reá azonnal a legnagyobb ítéletet, hogy távozzon körükből. Az engedelmisség, a fegyelem szigorát a gyermek sehol oly nagy mérvben nem érzi mint játék közben. Nem engedelmeskedni itt annyit jelent, mint önmagát a játéktól megfosztani. Már pedig — mint tudjuk — az engedelmisség oly erény, amelyet az élet minden mozzanatában hasznunkra fordíthatunk. Kezdetben nagyon nehéz ugyan a szabad tevékenységre, a korlátlan futkosásra hajló gyermeknek az engedelmséget megszokni, de később maga is befogja látni, hogy e nélkül a párt, a játszóok összhangzó cselekvése, a győzelemért folytatott küzdelem sikertelen lesz.

Nagy jelentőségű a gyermek életében, hogy korán szoktassuk ily engedelmségre. Mert ezen korban minden nagyobb lelki átváltozás, lelki mardosás és nehézség nélkül természetévé válik. A későbbi, felnőtt korban sok embernek egész életére kiható károkat okozott már az engedelmesség, az alárendeltséget túrni nemtudás.

Senki sem születik rögtön nevezetes, nagy embernek, hanem szorgalom, munka s nagy alkotások árán éri el a hírnevességet. Ép így a játékban is a vezériséget csak hosszas és érdemreméltó szereplés útján és biztos képességgel nyerhetni el. Itt nincs protekció, beajánlás; itt mindenkit érdeme szerint jutalmaznak meg. A vezérnek, a vezető játékosnak megválasztott ifju feltétlen bírja játszótársai bizalmát „s miután engedelmeskedni megtanult, helyes módon fog tudni parancsolni is, ha nem, — akkor alárendeltjei forradalmat csinálnak és leteszik“.

A játékszabályoknak mindenki tartozik magát alávetni. Akaratosságot, fegyelemsértést a játék törvényszéke szigorúan büntet. A rakoncátlan gyermeket fegyelemhez sehol és soha oly könnyen hozzászoktatni, mint a játékkal, aligha lehet. Abból a gyermekből válik komoly, fegyelmezett, alkalmazkodó, engedelmes férfi, akinek gyermekkorában csiszolták le jelleme szöklősségeit. A játék tehát e téren is oly nevelőeszköznek bizonyul, amelyhez fogható nem igen akad. Jól mondja, Felméri, hogy „nincs az a kénese természetű vérléjtés, melyet a játék alaposan ne fegyelmezzon.“ Plató szerint pedig a játék ki bír gyógyítani egy beteges lelkiismeretet.

Nem kényszer, nem rászorítás, fenyegetés által tanulja meg a gyermek a fegyelmet a játékban, hanem játszva, könnyedén, folytonosan gyakorolva, szinte észrevétlenül. Ebben, a fegyelemre való nevelésben

rejlük a játék egyik nagyfontosságú pedagógiai haszna. Hiszen erre legnehezebb szoktatni a mai gyermeket, akit a szülői háznál legtöbbször elkényeztetnek, s jnos nagyon sokszor éppen fegyelmezetlenné nevelnek. A fegyelemre, pontosságra szoktató tanárokat a szülők a gyermek előtt zsarnokoknak festik s nem gondolják meg, hogy nem akkor szeretjük gyermekünket legjobban, ha mindent megengedünk neki, hanem akkor, amidőn őt, ha kell szigorral is, jócselekedetekre serkentjük. A fegyelmezetlen, türelmetlen természetű egyének az életben boldogulásra nem számíthatuak, mert rájuk nézve a kötelességteljesítés nyomasztó teher; az állásukkal járó fegyelem zsarnokság lesz.

Az „egy mindenkiért s mindenki egyért“ gyönyörű eszméjét sehol sem érzi át úgy a gyermek fogékony lelke, mint játék közben. Az összetartás érzete itt támad fel lelkében legelőször. Itt tanulta meg azt, hogy egy társaság, egy játszópárt életképes, működése sikeres csak úgy lehet, ha annak minden egyes tag a vállvetve dolgozik a közös érdekért. Hiszen az ő játéka sikeres csak a többi társak segítségével lehet s viszont a többieké is csak akkor lesz erős és hathatós, ha azokét tőle telhető módon támogatja. Ha a munkából csak egy is kivonja magát, a pártja ereje csökken s a játék vége könnyen a legyőzetés lehet. „Tanítsuk meg tehát a gyermekeket játszani, hogy a munkaerőt felosszák. A szociális érzés nevelésének szempontjából is fontos ez, mert a tömegek játékában érvényesülni kell annak a rendnek, mely az egyest az egyetemesnek alárendeli“ — tanítja Gaál Mózes.

Sehol az ifju egyénisége oly tiszta valóságában nem mutatkozik, mint a játékban. Ezért mondják, hogy ha nem láttuk tanítványainkat, gyermekeinket játszani, nem ismerjük őket. Játzás közben a gyermek természete, jelleme eget kér s leplezetlenül nyilatkozik meg. Vajjon elképzelhető e az, hogy a játék bevétől izzó ifju lélek alakoskodik, hogy érzelmeinek spontán megnyilatkozását a körülményekhez szabja, hogy nem úgy cselekszik, ahogy természete, hangulata diktálja? Fontos tehát, hogy úgy a szülő, mint a tanár ismerje meg a gyermekét, tanítványát a játszótéren is. Nehéz, de szép és végtelen érdekes a gyermek lelkének tanulmányozása. A kutató szem mennyi új, mennyi meglepő motívumra bukkan a játszó gyermek lelki világában. Némely gyermek rakoncátlansága, durva darabossága a tanteremben nagyon sokszor — talan a félelem által, — palástolva, eltakarva van, de ha a játszótérre megy, az ily rossz tulajdonságok rögtön felszínre kerülnek s legtöbbször bizony meglepőek. Hogy igazán megismerhessük a gyermekeket, a játszó téren kell őket tanulmányozni, megfigyelni. Látni kell őket a küzdelemben, melyet a győzelemért vívnak, amint lelkesedve, fáradhatatlanul és teljes odaadással a dicsőség megszerzésére töreksezenek. Igen, a dicsőség az, amiért önfeláldozással, erőfeszítéssel,

izzadsággal harcznak. Ne fojtsuk el az ily versenyző játékokat soha, mert amellett, hogy győzelemre vágyunk, testüket, lelküket erősítik; ne igyekezzünk dicsőségszomjukat csitítani, vagy eloltani, „hiszen ha megfosztjuk őket a dicsőségtől, ugyan mi maradna számukra még?” S ha már ily korban, a játékgyőzelemért is ily erős küzdelemre képesek, mennyivel lelkesebben, mennyivel nagyobb tüzzel küzdenek majd akkor, ha az édes hazát netalán karuk erejével, vérük hullásával kellene megvédeni. A játékban bátorra, erőssé edzett ifju az eljövendő életharcokban is bátran megállja helyét s nem fog oly könnyen az esetleges csapások alatt megrokkanni, kétségbeesni, hanem küzdve folytatja a harcot a siker eléréséig.

Amidőn a győzelmet a játékosok kivívták, a győzelmi mámorban nem feledkeznek meg azonban ellenfelükről sem. Az igazi játékosoknak méltányolni kell az ellenfél munkáját, harczát, küzdelmét, mert hiszen az ő ellenállásukat, hasonló ügyességüket és tudásukat kellett legyőzni, hogy a dicsőség a mienk legyen. Minél erősebb, minél harczrakészebb az ellenfél, minél nehezebb a tőlük a dicsőség pálmáját hódítani: annál nagyobb tisztelet illeti meg őket; mert az ő nagyfokú ellenállásuknak legyőzése csak a nyerők dicsőségét növeli. Vagyis minél nagyobb erőt kellett ellensúlyozni, tulhajtani, annál nagyobb a győzők érdeme. Ilyenkor, a dicsőség mámorában — de általában mindenkor — lovagiasnak kell lenni az ellenfél pártjának minden egyes tagjával szemben. A játék még az ellenfeleket is kibékíti, a játszóteren személyeskedni, gyűlölködni nem lehet, de nem is szabad. A rokonszenv, a barátság sehol sem fejlődik oly intenzíven és oly gyorsan, mint a játszóteren. A jó játékost társai körülrajongják s tetteit, játékát dicsérettel halmozzák el s a legközelebbi alkalomkor vetélkednek érte, hogy melyik pártba jusson. Az ily gyermekek közt aztán oly jó viszony áll fenn, oly benső társulás keletkezik, mintha édes testvérek volnának. A barátság, egymás iránti ragaszkodás és tisztelet előmozdítása körül is a játék oly hatással van, mint kevés más körülmény.

De a szabadban való játék nem forog mindig a küzdés és a győzelem körül. Olykor egy vesszőparipán körülvágtatja az erdőt, a mezőt a gyermek s lelke a madárdaltól, pompázó virágoktól, hogy felemelkedik. Néha-néha megpihenteti „paripáját” s a mezei virágokból lokrétát köt s édes anyjának, vagy kis testvérkéjének kedveskedik vele. Majd a tarka pillangók raja ragadja meg lelkét s lélekszakadva vágtat utána, hogy legalább egyet elfoghasson. S ha kifárad, a selymes fűvü hanton oly édes pihenésre lel; s az az utánozhatatlan zene, amit csak az Isten szabad ege alatt s csak az hallhat, aki a természetet szereti, beleringatja a legtarkább, a legragyogóbb képzeletek világába. Ilyenkor nem a győzelem vezérli, hajtja őt, hanem követi a lelke vágyait; élvezi a szabadságot s a természet tiszta, utánozhatatlan szépségeit. Elmulthatatlan

az a benyomás, ami a gyermek lelkében ilyenkor támad. Kicsiny látóköre bővülni kezd s gondolatai, érzései új irányt vesznek. „A beszédessé váló természet a legnagyobb mester a szép iránt való érzés fejlesztésében, ehhez a mesterhez kell minél gyakrabban iskolába küldenünk tanítványainkat. Tehát a szép iránti érzést a gyermek játszva, a természettől tanulhatja meg. Amely gyermek nem szereti a szabad természetet, nem vall egészséges lélekre. Hiszen ott leginkább megtalálja azt, ami után egy normális gyermek úgy epedik, ami az ő nyugtalan természetének szabad folyást enged, ott találja meg az igazi szabadságot.

Látjuk tehát, hogy a játék jellemfejlesztő, nevelő hatása ép oly nagymérvű, mint fiziologiai haszna. Mégis e hatalmas nevelési faktort oly mostoha viszonyok közé szorítja a mai társadalom. A nemzetek lassacskán helyet adnak ugyan a nevelés terén a játéknak, de teljes valójában s tökéletes alkalmazásában csupán az angol pedagógia karolja fel. Belátta utólérhetlen fontosságát s nevelő munkáját a játékkal kezdi meg. Nem elméletben, hanem gyakorlatban ismeri meg az angol gyermek a munka édességét s az erkölcsöket; a jellemzilárdságot nem a teoriákból tanulják el, hanem a gyakorlati játékból. A játszóter az angolnak első iskolája. Itt tanulja meg hazáját, embertársait, nemzetét szeretni. Az itt lelkébe véselt érzelmeket magával veszi ki az életbe is és járjon a föld bármely pontján, mindenkor megmarad igazi angolnak. Játék nélkül őket elképzelni alig lehet. Ahol két-három angol letelepszik, legelső dolguk játszóterről gondoskodni. Mi aztán ezeknek az eredménye? Az a nemzet szívós, életrevaló, egészséges, testben-lélekben erős fiakat nevel hazája boldogítására. S hogy az angol nemzet oly erős, oly hatalmas, nem kis szerepet játszott a játék, a sport szeretete.

Bár nálunk is terjed a sport, a játékterv, de még nagyon távol állunk attól, hogy nagyobb eredményről szólhassunk. Nemzetünk alig félszázad óta jutott azon békés életbe, hogy a nyugat messzetulszárnyaló kultúráját megközelíthesse. Nagy reformok, nagy alkotások történtek e félszázad alatt, de a sport, a testedzés eszméje mindig mostoha gyermek volt s annak meghonosításán nagyon kevesen fáradoznak. Pedig alig van nemzet, amelynek temperamentuma oly alkalmas a szabadtéri játékokra, mint a magyar fajé. Hiszen ha végiglapozzuk történelmünket, amelynek minden lapja dicsőséget, diadalt tár elénk, megdöbbenünk degenerálódásunk felett. Azt a nemzetet, mely hajdan fél Európát uralta, most örökös létfontartási harcok dülják, ősi jellegéből kivetkőzve csenevészedik, satnyul. Mily erős volt az az ősmagyar, mennyi önbizalom és büszkeség tölté be keblét, midőn az őt megvesztegetni szándékozó ellenségnek így felelt: pénzre nem szorultam, ruházatom a szittya takaró, lábbelim a talpamnak kemény bőre, fekhelyem a pusztta föld.

Böles Leó a honfoglaló magyarokat így jellemzi: „Szabad ez a nemzet, nem sokat törődve élvezettel, kényelemmel, csak arra törekszik, hogy vitézül viselkedjék ellenfelével szemben; s fáradságot, fagyot egyaránt elviselnek s minden nélkülözésnek alávetik magukat.“ De nemcsak a harcra való készülődés céljából edzették magukat, hanem nyilazó, lovagló és küzdő játékokra is, sőt ismerték a labdajátékot is, de ezt csak az előkelők játszották. Az ily életmódnak tulajdonítható az is, hogy oly erős jelleműek, tiszta erkölcsös életűek voltak.

Nem kell tehát nekünk új tényezőket behozni erőssé nevelésünk céljából, csak térjünk vissza eleink testnevelő szokásaira s alakítsuk át azokat a mai kor felfogásához mérten. Mert a meglegházi virág módjára, szobában nevelt gyermek sohasem fogja hazáját úgy szeretni, mint az, aki rétjeinken, pázsitjaikon nevelkedik fel. Mert:

Tudjátok-e mi a haza?
Az a játszóhely a dombon,
Hol labdázunk, kergetőzdünk —
A haza az édes otthon.
Az a falu, az a város,
Ahol vesszön lovagoltunk;
Az a határ, hol kalappal
Tarkaszárnyu lepkét fogtunk

(Pósa Lajos.)

Vajjon a hazaszeretet szent tüzeit nem jobban éleszti-e az oly játék, ahol a gyermek Budavár ostromát, Zrinyit, Hunyadi játszik, mint az a gyermek, akit téves tanokkal, mindenféle idegen nyelvekkel csigázunk agyon? Az éltető napsugár, a zengő madárdal, a bársonyos mező, a mosolygó kék ég, a tiszta éltető levegő a gyermek lelkét nem jobban nemesíti, erősíti-e, alkotójához nem közelebb viszi-e, mint a lelki mérgekkel telt szabadgondolkodó istentelen eszmék? A futkosó, játszó pajtások barátsága, akikkel együtt küzdünk a győzelemért, jobban táplálja a szeretet szent tüzeit, mint a „testvériség“ leple alatt közszeretetet hirdető világfelforgatók összes frázisai.

A fesztelen, bátor, férfias megjelenést vajjon nem, — a játékot legjobban jellemző, — szabadmozgás által nyeri-e el inkább az ifju, mint a szegletes, idejétmulta, félszeg etiket szabályaiból?

Az erkölcsöknek meg valószínűs tárháza a játék. Mert az ifju, a gyermeket elvonja az oly cselekedetektől, amely lelkében csak kárt tehetne. A kifáradtan hazatért gyermek a megérdemelt pihenést boldogan, jóleső nyugodtsággal s lelki gyönyörrel élvezzi, az ő álma folytatása a napi játékoknak, az ő képzelete a játéktér körül repdes, az ő ártatlan lelke a játék izgalmaival, küzdelmes harcaival van tele. Mig ezek foglalják el lelkivilágát, mig a játékban életét leli fel, addig a tiltott gondolatok nem férkőzhetnek ártatlanságához, „mert a gyermeki képzelet szentély, mely-

nek tisztasága a test tisztaságával együtt áll és együtt esik.“

Tartsuk meg a gyermeket tehát ez ártatlanságában, engedjük őt játszani kedve szerint, hiszen a világ megváltója is, az ártatlan, játszó Jézus, amikor e földön, mint ember járt, a maga felséges példaadásával s az ő isteni hatalmával a játékot, mint nevelési eszközt megszentesíté.

Torna. Athletika. Vivás.

Az Óbudai Torna Egylet idei disztornáját f. hó 7-én csütörtökön tartotta meg tornaacsarnokában, nagyszámu közönség előtt, akik között ott volt a MOTESZ képviselőjében Balla Mihály min. tan., alelnök is. A felvonulásban 40 tornász vett részt, akik a szabadgyakorlatokat a lehető legprecízebben végezték el. Az ezután következő csapattornázás korláton, 3 kápas lovon és bordásfalon folyt le. Az est fénypontja Kuncze Géza tornatanár 13 tagu gyermekcsapatának bámulatos ügyességgel bemutatott fabot-, súlyozó- és szabadgyakorlatok voltak. A nyújtó- és korlát-versenyben első lett Wilkesmann Ernő, második Hellmich Ottó. A disztornát társasvacsora követte, amelynek résztvevői fesztelen hangulatban maradtak együtt a kora hajnali órákig.

A Magyar Athletikai Club disztlakomája. A MAC december 1-én tartotta disztlakomáját az állam hivatalos képviselője, a társadalom elősegei s mintegy 150 klubtag jelenlétében. Kisbári Kiss Ferencz, a MAC-nak egy emberöltővel ezelőtt volt alelnöke, megatva nézte az idők változása folytán beálló kulturképet, mikor a sportnak már nem közönynyel, sőt ellenséges érzülettel kell megküzdeni, hanem mikor Karátsony Lajos honvédelmi államtitkár a sport propagálását a hivatalos körök nemes kötelességeként a testi és szellemi művelődés praemissájaként jellemzi. Mikor barátosi Porzsolt Ernő, a MAC első bajnoka, aki 35 évvel előbb nyitotta meg egy dicsőséges tradíció kiinduló pontját, láthatta, hogy a sport szeretete immár egy öröklétnek van átadva, melyen az uttörőket az ige megtestesítői gyanánt ünneplik. A megbetegedett Hazai Samu honvédelmi miniszter diszbeszédét személyesen nem mondhatta el s írásban közölte azt, melyet Muzsa Gyula háznagy, orsz. képviselő tolmácsolt s melyet hasonló szellemben Karátsony Lajos államtitkár is nagy tetszés közben a magyar sport fejlesztése jövő zálogaként szegezett le. Dr. Mennyei László kir. kuriai bíró emelkedett hangú beszédében köszöntette fel a honvédelmi minisztert, ki úgy is, mint államférfi, úgy is, mint a modern haladásnak egyik zászlóvivője, átérzi, hogy a kosmikus világrendben csak a tudatos erő vezethet a szellemi és testi tökéletesbülés felé. Dr. Gerenday György alelnök nemes egyszerűséggel üdvözölte az új tagokat, kérve őket, hogy a klubban nem-

csak egy sportüzési alkalmatosságot, hanem igazi meleg otthont, szerető anyát keressenek és találjanak. Lauber Dezső főtitkár a bajnokokat, mint a klub-eszme igazi képviselőit, a győzteseket, mint az eszme harcosait üdvözölte szónoki lendülettel tartott nagyhatalásu beszédében. Az új tagok nevében dr. Virava János ígérte meg a soha meg nem szűnő, törhetetlen ragaszkodást, a klub zászlajának eszményként való tisztelését. A lakoma a Hungária szálló fehértermében folyt le mindvégig lelkes hangulatban.

Kmetykó külföldi kitüntetése. A magyar sportemberek egyik legkiválóbbját, Kmetykó János tornatanárt, megtisztelő kitüntetés érte a francia közoktatásügyi miniszter részéről. Ugyanis a közelmúltban, mikor a francia kormány kiküldöttje, Gauthier, Budapestén járt, hogy tanulmányozza a magyar iskolákat, többek között oda is betért, ahol Kmetykó mint tornatanár, működött. Kmetykó az előkelő vendég tiszteletére bemutatott növendékeivel egy általa komponált modern tornaórát, rendkívüli módon megnyerte a vendég tetszését. Mi, akik ismerjük Kmetykó munkásságát, ezt könnyen el tudjuk képzelni, a francia vendég pedig nemcsak azzal honorálta meg Kmetykó fáradságát, hogy daczára egyéb sürgős teendőinek, szinte tüntetően végignézte az egész tornaórát, hanem azzal is, hogy visszatérve honába, olyan kedvesen és elragadtatással referált miniszterének Kmetykóról, minek eredményeképpen a miniszter Kmetykót az akadémiai tisztirend keresztjével tüntette ki.

A MAC. boxversenye. Az első magyar boxverseny, amely a sportszerűség minden követelményének megfelelt, a napokban folyt le a Magyar Athletikai Club megszokott jó rendezése mellett a Nemzeti Lovardában élőkelő, szép közönség előtt. Ugy a verseny rendezése, mint az egyes mérkőzések vezetése, továbbá a résztvevő boxolók rendes, komoly iskolázottsága semmi kívánni valót sem hagytak fenn. Szívesen állapítjuk meg, hogy ez Tatich Péter dr. érdeme, akinek a magyar birkózósport ujjaferemtése terén szerzett babérága mellé odatűzhetjük a magyar boxolósport új életre keltéséért őt megillető babérágat is. Az egyes küzdelmeket Tatich Péter dr. és Brüll Alfréd vezették bírálként. A verseny részletes eredménye a következő:

Nehézsúly: 1. Geidel Lajos (MAC). 2. Balatoni (Graefl) Károly (MAC).

Könnyűnehézsúly: 1. Karesch Ödön (BAK). 2. Hudák József (Törekvés).

Középsúly: 1. Bing Edward (BEAC). 2. Wallner W. Géza (BTC).

Könnyűsúly: 1. Karátsonyi (MAC). 2. Katona Géza (MTK).

Pehelysúly: 1. Kóhalmy József (MAC). 2. Hajnal Béla (MAC).

Verseny után két hivatásos boxoló: Petersen szerezsen és Hamilton délafrikai mutatott be egy elég

érdekes „Johnson-Jeffries“-mérkőzést, amelyből ezuttal a fehér faj képviselője került ki győztesként.

A zalaegerszegi testgyakorló kör folyó évi november 28-án 1/26 órakor a tornateremben közgyűlést tartott a következő tárgysorozattal: 1. A pénztári számadások felülvizsgálása és a felett határozathozatal. 1908—1909. évben bevétel: tagdíj 151 K 50 f, gyűjtés 29 K, összesen: 180 K 50 f; kiadás: bélyeg 3 K 30 f, jegyzőkönyv 20 f, teremdíj 140 K, ajándék 37 K 30 f, összesen 180 K 90 f. — 1909—1910. évben bevétel: mult évi hátralék 23 K 50 f, tagdíj 150 K, gyűjtés 31 K 90 f, összesen: 205 K 40 f; kiadás: mult évi tartozás 40 f, teremdíj 140 K, ajándék 42 K, összesen: 182 K 40 f. 2. Az 1910—1911. évi költségvetés tárgyalása. Bevétel: mult évi többlet 23 K, tagdíj hátralékból remélhetőleg 55 K, mult évi ajándék aláírásokból 13 K 20 f, tagdíj 235 K, remélhető aláírások 50 K, összesen: 376 K 20 f; kiadás 140 K, ajándék 50 K, szelvénykönyv és belépési nyilatkozat 10 K, Szekrényre 50 K, összesen: 250 K. 3. Tisztújítás: egyesületi elnök: Dr. Keresztury József al-elnök: Dr. Káldor Tivadar, művezető: Takács József, titkár és jegyző: Fatér Endre, pénztáros: Pásztor Imre, ellenőr: Haerter Ádám, csapatvezetők: Haerter Ádám, Csiky György, Wassermann Samu, Cséry Bálint és Szikszay Jenő, orvos: Dr. Halász Miksa, rendes számvizsgálók: Vidéczy Pál, Kozma Iván, Fangler Ferencz, Elek Márton, választmányi tagok: Schusztér Oszkár, Fehér Miklós, Dr. Dubay István, Czobor Mátyás, Cséry Bálint, Borbély György, Hantke Emil, Takács József indítványára a testgyakorló kör programjába felvette a korecsolyázást és turistáskodást. Takács József tanár buzgó vezetéséért a közgyűlés jegyzőkönyvi köszönetet mondott.

M. Paizs.

Uszás. Evezés.

Győztesek vacsorája. A Pannonia Evezős Klub ez évi győztes versenyzőinek tiszteletére, a Katholikus Kör dísztermében „győztesek vacsoráját“ rendezett amelyen a klub tagjai és barátai közül 120-an vettek részt. Az ünnepi szónok, dr. Horváth Elemér, szép beszédben ecsetelte a sportnak, mint kulturtényezőnek, szerepét és különösen kiemelte, hogy a magyarságnak és a magyar kultúra nemzetközi elismertetésének leg-hatékonyabb eszközei a magyar sportférfiak külföldön elért sikerei. Ezután a klub legelső győzelmeinek tanuját, az 1900. évben nyert serleget, az ideai győztes versenyzőkre emelte. A vacsorát magas művészi színvonalon álló kabaret-előadás követte, amelyen a klub tagjai eredeti műsorszámokat adtak elő. A társaság, amelynek soraiban ott voltak: A Magyar Evezős Szövetség, a Neptun Evezős Egylet, a Nemzeti Hajós Egylet, a Magyar Athletikai Klub képviselői is, a legjobb hangulatban késő éjszakáig volt együtt.

Iskolai uszó verseny. Vasárnap f. hó 4-én rendezte a Nagymező-utcai felső kereskedelmi iskola Önművelődési köre uszóversenyét. A rendezésért elsősorban dr. Mártonfy Miklós érdemel dicséretet, továbbá Pogány Andor, Borovay Ferencz és Giszinger Aladár, akik mindent megtettek a verseny sikere érdekében.

Részletes eredmény a következő:

Kezdők versenye, 40 m. (10 induló): 1. Friss József (Róser-intézet). Idő: 29.6 mp. 2. Földváry. 3. Reményi. 4. Herz.

Osztályverseny V—VIII. oszt. (4 induló): 1. Koltay (VI. ker.) és Erdős Gy. (VI. reál) holtverseny. 3. Timár. Nagy meglepetés Koltay szereplése Erdős ellen.

Osztályverseny, I—IV. (4 induló): 1. Szőke (VIII. gymn.) Idő: 54.8 mp. 2. Kovács.

Melluszás handicap 60 m. (5 induló): 1. Fodor Gy. (VI. ker.) 2. Barta. 3. Kőszeghalmy.

Főverseny 200 m. (5 induló): 1. Kronberg L. (IX. ker.) Idő: 2 perc 44.6 mp. 2. Kunze. Koltay vereségét annak köszönheti, hogy az előbbi versenyben minden erejét kiadta és így fáradtan startolt.

Plunging (5 induló): 1. Kiss L. (VI. ker.) 16.20 m. 2. Somogyi 15.49 m. 3. Timár 13.82 m.

Hátuszás handicap 60 m. (11 induló): 1. Liptay (VII. gymn.) Idő: 53.4 mp. 2. Görög. 3. Gömör. 4. Kőszeghalmy.

Tetényi emlékverseny, 50 yard: 1. Petrovics Sz. (II. reál.) Idő: 25.6 mp. 2. Erdős Gy. 3. Benedek. Biztosan nyerve egy testhosszal.

4-szer 40 méteres hátuszó staféta: 1. VII. ker. gymn. (Adorján, Berger, Bartkó és Diamant). 2. VI. ker.

Gyorsuszás handicap 60 m.: (11 induló): 1. Nádassy (Gyak. főgymn.) Idő: 47.6 mp. 2. Herz. 3. Szász. 4. Pollák.

Bemutató műugrás: Dénes Károly (MAFC) ugrásaival lelkes tapsra ragadta a nagyszámu közönséget.

Staféta 40, 60, 100, 200 méter: 1. VI. ker. (Weiler, Unger, Kiss, Koltay.) Idő: 5 perc 10.4 mp. 2. III. ker. gymn. Erős küzdelem után karcsapással nyerve.

Melluszás 200 m. (5 induló): 1. Wenk (III. ker. gymn.) Idő: 3 perc 17.6 mp. 1. Kőszeghalmy.

Hátuszás 100 m. (7 induló): 1. Wenk (III. ker. gymn.) Idő: 1 p. 25.6 mp. 2. Gergely. 3. Weiler.

A verseny végén vízipóló-mérkőzés volt a VI. kereskedelmi és a III. ker. gymn. között, amely 2:2 eredménnyel végződött. A goalokat a III. gymnáziumból Wenk, a VI. kereskedelmiből Kiss lőtte. Bíró: Friedmann Tibor.

A MAFC gólya uszóversenye szép sikerrel folyt le a Rudásfürdőben, a következő eredménnyel:

60 méteres gyorsuszás: 1. Neményi Izidor 2. Paletta Richárd.

200 méteres melluszás: Markovits Imre.

60 méteres melluszás: Kellner Tibor.

VADÁSZFEGYVEREK

Csakis elsőrendű gyártmányok!

Flobertek, pisztolyok, revolverek, sport,
.. utazási cikkek és távcsöveket ..

csekély havi törlesztésre

szállít

NOWOTNY J.

prágai fegyvergyáros budapesti telepe
Budapest, VI., Nagymező-utca 21.

Kérjen főárjegyzéket!

TELEFON

112—69

TELEFON

112—69

Délelőtt					Délután				
vonat-szám	óra	perc	vonat neve	hová	vonat-szám	óra	perc	vonat neve	hová
1110	5:50		sz.v.	Balatonfüred, (Tapolca)	610	12:30		sz. v.	Arad, Tövis, M.-Sziget
20	6:10			Torbagy, Triest	310	12:30			Hatvan
1502	6:25		gy. v.	Kassa, Csorba	8	12:40			Szombathely, Wien
10	6:40		sz. v.	Wien, Graz, Sopron	912	12:50			Ujvidek, Bród
1002	7:00		gy. v.	(Fiume, Torino, Róma, Pécs, Vinkoveze)	1504	12:50		gy. v.	Kassa, Poprád-Felka
302	7:05			Ruttká, Poprád-Felka	324	1:35		sz. v.	Gödöllő
906	7:10			Belgrád, Sofia	1304	1:40		gy. v.	Fehring, Graz
402	7:20			(Stryj, Lemberg, (Máramaros-Sziget)	602	2:00			Arad, Bukarest
1302	7:25			Fehring, Graz, Triest	4	2:05			Wien, Paris
322	7:30		sz. v.	Gödöllő	404	2:15			Kassa, Lemberg
908	7:45			Belgrád, Bród, Sofia	916	2:20		sz. v.	Kiskőrös
606	8:00			Arad, Brassó	312	2:25			Hatvan
1508	8:10			Kassa, Csorba	24	2:30			Bicske
506	8:20			Kolozsvár, Brassó	510	2:40			Szolnok
1008	8:25			(Zágráb, Fiume, Pécs, (Bród)	1902	2:55		gy. v.	(Sarajevo, Gyékényes, (Balatonfüred, Tapolca)
408	8:35			Munkács, Lawoczne	904	3:20			Belgrád
1708	9:00			(Máramaros-Sziget, (Stanislaw)	1022	3:35		sz. v.	Paks
306	9:15			Ruttká, Berlin	326	4:25			Gödöllő
2	9:20		gy. v.	Wien, Sopron	18	4:30			Komárom, Triest
22	11:55		sz. v.	Bicske	410	5:10			Miskolc
A vonatok indulása Budapest-Józsefvárosról					6	5:15		gy. v.	Győr, Sopron, Bruck-K.
					328	5:20		sz. v.	Gödöllő
Délután.					508	5:40			Kolozsvár, Brassó
					308	5:55			Ruttká, Berlin
1) Nagykátától Szolnokig csak vasár- és ünnepnap előtti hétköznapiokon közlekedik.					1004	6:15		gy. v.	(Zágráb, Fiume, Róma, (Napoli, Nizza)
					5189	6:15		sz. v.	Nagykáta, Szolnok
2) Csak bezárólag október 31-ig és február 15-től közlekedik.					330	6:25			Pécel
					914	6:25			Topolya
A vonatok indulása Budapest-Józsefvárosról					314	6:40			Hatvan
					26	6:55			Bicske
Délután.					1706	7:05			M.-Sziget, Stanislaw
					16	7:15			Győr, Triest
3:32 7:00 sz. v. Gödöllő					316	7:35			Hatvan
					10069	7:40		gy. v.	Fiume
A vonatok indulása Budapest-Józsefvárosról					1510	8:00		sz. v.	Kassa, Csorba
					918	8:00			Kunszentmiklós-Tass
Délután.					1912	8:25			Pécs, Bród, Sarajevo
					334	8:50			Gödöllő
3:32 7:00 sz. v. Gödöllő					5149	9:05			Nagykáta, Szolnok
					1306	9:25			Fehring, Graz
A vonatok érkezése Budapest-Józsefvárosra.					608	9:30			Arad, Brassó
					1508	10:00			Kassa, Csorba
Délután.					910	10:10			Belgrád
					408	10:15			Kassa, Lemberg
3:32 7:00 sz. v. Gödöllő					1010	10:25			Fiume, Napoli
					12	11:00			Wien, Paris
A vonatok érkezése Budapest-Józsefvárosra.					338	11:10		v. v.	Ruttká, Berlin
					614	11:25		sz. v.	Arad, Debreczen
Délután.					422	11:35		v. v.	Hatvan, Szerencs

A vonatok INDULÁSA Budapest ny. p. udvarról. Érvényes 1910. okt. 1-től.

Délelőtt					Délután				
vonat-szám	óra	perc	vonat neve	hová	vonat-szám	óra	perc	vonat neve	hová
148	5:15		sz. v.	Rákospalota-Ujpest	114	12:45		sz. v.	Wien
122	5:45			Érsekújvár, Ipolyás	160	12:55			Rákospalota-Ujpest
718	5:50			Szeged, Szolnok	162	1:30			Dunakeszi-Alag
132	6:00			Göd	4114	1:50			Piliscsaba
4102	6:10			Esztergom	504	2:00		gy. v.	(Szatmár-Németi, (Kolozsvár, Brassó)
150	6:25			Rákospalota-Ujpest	126	2:10		sz. v.	Parkány-Nána
6502	6:35			Lajosmizse, Kecskemét	164	2:15			Rákospalota-Ujpest
102	6:50		k. ost.	(Wien, Paris, Ostende, ex. v. (London)	4108	2:20			Esztergom
512	7:00		gy. v.	(Nagyvárad, Arad, Brassó, Nagyszeben, (Körösmegye)	106	2:30		gy. v.	Wien, Paris
1404	7:05			Zsolna, Berlin	120	2:35		sz. v.	Galánta
104	7:55			Nagyszombat, Wien	704	2:40		gy. v.	Bukarest, Bázias
154	8:05		sz. v.	Dunakeszi-Alag	722	2:45		sz. v.	Cegléd
708	8:15		gy. v.	Orsova, Bázias	6504	2:50			Lajosmizse, Kecskemét
712	8:30		sz. v.	(Temesvár, Karánsebes, Bázias)	166	4:10			Rákospalota-Ujpest
4104	9:05			Esztergom	130	4:20			Nagygyar
116	9:20			Wien, Berlin	716	4:30			Szeged
156	9:40			Rákospalota-Ujpest	108	5:15		gy. v.	Wien
6508	11:15			Lajosmizse, Kecskemét	7249	5:40		sz. v.	Cegléd
118	11:20			Rákospalota-Ujpest	168	5:50			Rákospalota-Ujpest
Délután					124a	6:00			Nagygyar
					724a	6:10			Cegléd
714	12:05			Szeged, Szolnok	124b	6:20			Nagygyar
4106	12:10			Esztergom	724	6:35			Cegléd
1402	12:20		gy. v.	Zsolna, Berlin	4110	6:40			Esztergom
128	12:25		sz. v.	Nagygyar	723	6:45			Cegléd, Szolnok
A vonatok indulása Buda-Császfürdőről.					1406	6:50		gy. v.	Pozsony, Berlin
					124	6:55		sz. v.	Parkány-Nána
4002	6:00		sz. v.	Esztergom	170	7:00			Rákospalota-Ujpest
4004	8:54			Esztergom	728	7:35			Cegléd
A vonatok érkezése Budapest-Józsefvárosra.					1506	7:40			Lajosmizse
					1729	8:00			Dunakeszi-Alag
Délután					710	8:05			Bukarest, Bázias
					1329	8:20			Vác
4002	6:00		sz. v.	Esztergom	4112	8:30			Esztergom
4004	8:54			Esztergom	1408	8:40			Zsolna, Berlin
A vonatok érkezése Budapest-Józsefvárosra.					118	9:30			Wien, Paris
					502	9:35		gy. v.	(Kolozsvár, Bukarest, (Stanislaw)
Délután					706	10:15			Szeged, Bázias, Bukarest
					721	10:30		sz. v.	Kiskunfélegyháza
4002	6:00		sz. v.	Esztergom	140	11:10			Nagygyar
4004	8:54			Esztergom	9029	11:20		k. ost.	(Belgrád, (Konstantinápoly
A vonatok érkezése Budapest-Józsefvárosra.								ex. v.	(Bukarest, (Konstantinápoly)

Délelőtt					Délután				
vonat-szám	óra	perc	vonat neve	honnan	vonat-szám	óra	perc	vonat neve	honnan
645	4:05		tszsz.	Arad, Püspökáldány, (Debreczen-Nyárad)	323	12:10		sz. v.	Gödöllő
339	5:10		v. v.	Berlin, Ruttká	609	12:30			(Tövis, Arad, Máramaros-Sziget)
513	5:20		sz. v.	Nagykátá	301	12:45		gy. v.	Berlin, Ruttká
309	5:30			Hatvan	7	12:55		sz. v.	(Wien, Sopron, (Szombathely)
909	5:45			Sofia, Bród, Belgrád	401	1:00		gy. v.	Lemberg, Munkács
1707	5:45			Stanislaw, M.-Sziget	803	1:05			Konstantinápoly, Bród
19	5:55			Gyékényes, Torbagy	601	1:15			Bukarest, Arad
17	6:00			Komárom	1	1:30			London, Paris, Wien
607	6:10			Brassó, Arad	1901	1:40			(Bród, Eszék, Pécs, (Gyékényes)
11	6:25			Wien	911	1:50		sz. v.	Ujvidek
405	6:30			(Lemberg, Kassa, (Máramaros-Sziget)	1301	2:10		gy. v.	Graz, Fehring
1911	6:50			Bród, Eszék, Pécs	315	2:15		sz. v.	Hatvan
319	6:50			Gödöllő	1501	2:40		gy. v.	Bartfa, Kassa
1505	7:00			Csorba, Kassa	23	2:55		sz. v.	Bicske
1305	7:10			Graz, Fehring	325	3:05			Gödöllő
507	7:20			Brassó, Kolozsvár	3	3:35		gy. v.	Wien, Graz
917	7:25			Kunszentmiklós-Tass	505	6:40		sz. v.	(Brassó, Kolozsvár, (Debreczen)
321	7:30			Gödöllő	421	6:55		v. v.	Szerencs, Hatvan
311	7:40			Hatvan	15	7:10		sz. v.	Győr
27	7:45			Bicske	305	7:10			Berlin, Ruttká
1003	8:00		gy. v.	Róma, Triest, Fiume	605	7:25			Brassó, Arad
1509	8:15		sz. v.	Csorba, Kassa	907	7:30			Sofia, Belgrád, Bród
1007	8:20			Fiume, Bród, Pécs	407	8:00			Lawoczne, M.-Sziget
509	8:30			Szolnok	1009	8:05			Fiume, Bród, Pécs
313	8:45			Hatvan	1705	8:20			Stanislaw, M.-Sziget
13	9:20			Győr	25	8:30			Bicske
10059	9:35		gy. v.	(Fiume, Triest, (Tapolca, Balatonfüred)	9	8:45			Wien, Graz, Trieszt
307	9:50		sz. v.	Berlin, Ruttká	1507	8:45			Csorba, Kassa
913	9:55			Szabadka	331	9:05			Pécel
409	10:10			Miskolc	303	9:15		gy. v.	Berlin, Ruttká
5	10:20		gy. v.	Sopron, Győr, Br.-K.	31a	9:28		sz. v.	Trieszt, Szekesfehervár
21	10:45		sz. v.	Torbagy, Triest	1001	9:35		gy. v.	(Róma, Fiume, (Vinkovce, Eszék)
A vonatok érkezése Budapest-Józsefvárosra.					915	9:45		sz. v.	Kiskőrös
					403	9:55		gy. v.	Lemberg, M.-Sziget
Délután					905	10:00			Sofia, Belgrád
					1303	10:10			Graz, Triest
317	5:55		sz. v.	Gödöllő	327	10:25		sz. v.	Gödöllő
919	6:17			Kunszentmiklós-Tass	517	10:35			Nagykátá
A vonatok érkezése Budapest-Józsefvárosra.					1109	10:45			Tapolca, Balatonfüred
					1503	10:50		gy. v.	Csorba, Kassa
Délután									

Előfizetési díj:

Negyedévre... — 2 kor.
Félévre... — 4 kor.
Égész évre... — 8 kor.

Egyes szám 40 fill.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Főmunkatárs: KÁRPÁTI BÉLA.

Szerkesztőség és
kiadóhivatalIX., Üllői-ut 119. sz.,
földszint 2.Megjelen julius és
augusztus kivételével
havonta kétszer.

Achilles Sport-Egylet
Aradi Korcsolyázó-Egylet
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club,
Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Érsekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egylet,
Kolozsvári Athletikai Club

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunsmátrtoni Csón.-Korcs.-Egyl.,
Lévai Torna- és Vivó-Egylet,
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,
Lőcsei Vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. Torna-Egylet,
Magyar Uszók-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vivó-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Kerékpár-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Ényedi Korcsolyázó-Egylet,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neprun Bpesti Evező-Egylet,
Ó-Becsei Kerékpár-Egyesület,
Ó-Budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rinészombati Korcs.-Egylet,
Quarnero Csónakázó-Egylet,
Sátoaljai helyi Korcs.-Egylet,
Selmeczi Akad. Athleta Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. Köre,
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,
Szabadkai Torna-Egylet,

Szarvasi Korcsolyázó-Kör,
Szatmár-Németi Torna- s Vivóegy.,
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székesfehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletikai-Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli Korcs.- és Hajós-Egylet,
Torontáli Athletikai Club,
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zombolyai Athletikai-Club

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

„Tegezés“ a sportegyletekben.

„Demokrata szellem lengi át“ — mondják hangosan — „századunkat; kötelességekben és jogokban egyenlők, emberszeretetben egyek vagyunk.“ — Nem így van! — mondja kiki magában, — hanem épen ellenkezőleg, soha nem volt oly egymás ellen törő, annyira szét-húzó az emberi társadalom, mint most. Mi az igaz? Ne keressük, hogy minő szellem ural-kodik az agyak fölött, hogy minő ideáknak vagyunk rabjai? A legelvontabb eszményi fo-galom is anyagra vezethető vissza. Törődünk testünk, agyunk épségével. Minél egészsége-sebb vér locsoltatik a parányi ereken át agyunkra, annál épebb, üdébb szellemünk. Egészséges vér készítés, helyes benső szervi működés! Ez legyen gondoskodásunk tárgya. És ezen gondoskodásunkat terjesszük ki gyer-mekeinkre és önmagunkra is.

Ezen főcél elérésére társuljunk egy-mással tömegesen. A testedzés céljából egy-leteket és társas köröket kell alkotnunk. Az egyesületi élet felvirágoztatására minden esz-közt meg kell ragadnunk. Ezen a téren meg kell szünnie minden osztály- és rangkülönb-ségnek. Testvériség, egyenlőség, jelszavak után indul az egyetértő és üdvösen ható együtt-

működés. Amely egyletben ily foku összetar-tás nincs, ott a tagok — mint a bontott kéve szálai — csakhamar szétválnak és a szép cél nincs elérve.

Ámde az egyéni természetek oly különfélék, az egyéni felfogások annyira kereszteződők, hogy az egyének egymással való érintkezésé-ben sokszor még pár órai együttmaradás is szinte önlelküzdéssel jár. Hogyan lehessen hát egy nagyobb társulatban megszüntetni ezen osztály és egyéni harczra ösztökélő lelki ellen-téteket? Hát sehogy se! Egy felnőtt egyén természetét alapjában megváltoztatni egykön-nyen, vagy tán sehogy sem lehet, mert benső szervi állapotából jó az. Másként kell ez ellen küzdeni. A tömegben kedélyességet, vigszágot kell ébreszteni, az öröm érzete a leghatalma-sabb delej, annyira, hogy a nevetni tudó tár-saság mindig a legszivesebben van együtt. Ezenkívül a derűtséggel jelentkező érdes mo-dorság — sőt az egyenes gorombaság sem sért, ellenkezőleg igen jól hat a kölcsönös őszinteségre, a bizalmas közeledésre.

Félre tehát a mogorvasággal és az örö-kös komolykodással, játékot a munka közé és vizsont. Ne tekintessék a testedzési órára való megjelenés olyan látogatásnak, mintha a dok-torhoz mennénk reparáltatni magunkat. Le-

gyünk azon összejövetelek alkalmával derültek, nyitak, közlékenyek egymáshoz . . . szeressük meg egymást . . . legyünk ott igaz, jó barátok . . . tegezzük egymást . . . Állj! Itt egy kicsit gondolkozzunk. — Tegezzük egymást? — Kötelezőleg mindjárt, amint belépünk az összegyülekezettek közé? . . .

A vidéki társaskörök, a kisvárosi német tornaegyletek, hol ez a divat járja, tapasztaltatták tagjaik közt, hogy lehetetlen egyesíteni két szívet, illetőleg agyat, mielőtt még azok önmaguk nem óhajtják egymást?!

Az egyletekbe lépő különböző állásu és koru egyénektől sehogy sem kívánhatják, hogy e tegezési szokásuknak alá vessék magukat.

Ne menjünk messze, itt vagyok például én, egy ravasz, önző, szemben hízogó, hát mögött gyalázó, hiu, gögös, hitetlen, lelketlen, szóval egy veszélyes, gonosz, de meglehetősen külsejű és modoru legényember. Elmegyek én is abba a „demokrata“ tegező társulatba, ott barátoddá leszek, te kicsit könnyűvérű vagy és társadalmi helyzetedenél, vagy onodnál fogva, rám nézve barátságod hasznát is párosít a kellemessel, én kebledre borulok, te meg a kebledbe fogadod a kigyót, amely bizonyára meg is fog marni természeténél fogva. És ezt majdan ama tornaegyletnek rovd bűnéül, holtott azt csak egy-két egyén téves intézkedése eredményezte.

Látásból ered a szerelem, mondják becsülésből a szeretet, látás és becsülésből a barátság, tehát külső és benső ismeretségből. Kit még nem ismersz jól, ne tedd barátoddá, okulj sokaknak esetén, akik a bor mellett gyors barátkozásokkal százával dicsekedhetnek barátokkal és tényleg nincs egyetlen igaz, jó barátjuk. Már pedig tegezni valakit anélkül, hogy legalább is szeretnénk az illetőt, annyi, mint kezét adni valakinek, a szív tudta nélkül.

A fentiekből következtetve tehát el kell ismerni azt, hogy az egyesületi élet nagyban elősegíti a tagoknak a „te“ szólítgatása is, de nem czélszerű és tán nem is szükséges ehhez folyamodniok a testedző testületeknek mindaddig, míg működési anyaguk adja az értékét társulásuknak.

L.

Tornafelügyelői értekezéslet.

Folyó hó 15-én csaknem öt óra hosszat tartott, míg a tornafelügyelők jelentéseikkel végeztek. De ez időből jó rész a felmerült eszmék megvitatásán telt el.

Az ülésen báró Barkóczy Sándor dr. elnökölt. A jegyzői tisztet dr. Vajdinger Gyulától, a mi ügyünk eddigi lelkes barátjától dr. Andor József vette át. A gyűlésen a miniszterium középiskolai osztályának minden vezető embere ott volt s jó ideig dr. Mázy Engelbert kassai főigazgató is.

Az elnök barátságos üdvözlő szavai után Halász Zsigmond kezdi meg tapasztalatai ismertetését.

Halász a miskolci és kisujszállási református főgimnáziumot és az aszódi ref. algimnáziumot látogatta meg. Általában megjegyzi, hogy a tornatermeknek a tömegtanításra alkalmatlan felszerelése miatt az eredmény nem lehet a legjobb. De az aszódi iskolának még tornaterme sincs, egy a tornázásra teljesen alkalmatlan régi teremben tornáznak. Ezzel szemben a szabadtéri gyakorlatokban mindenütt szép eredmény állapítható meg. Kisujszálláson a közepes jó tornász uralkodó arányu, kitűnő tornász és gyöngye is kevés van. Itt az egészségügyi viszonyok is megfelelőek. Csak kár, hogy a padozott tornaterem nagyon poros.

A tornatermek mellett nincsenek öltözők. A fiuk utca ruhában tornáznak. A felmentett tanulók száma Miskolcson 7%, Aszódon 12%, Kisujszálláson 5%. Mindenütt azt hallotta, hogy a közönség az iskolai tornaünnepélyeket nagyon szereti, a résztvevő tanulókat segítyezi is. A gyengébb tanulók tornáztatásáról külön gondoskodás sehol sem történt. A svéd tornát egyik iskolában sem gyakorolják. A katonai oktatásban csak a miskolci gimnázium VIII-ik osztálya részesült.

Barkóczy br. elnök megjegyzi a hallottakra, hogy nem arra kell a súlyt helyezni, hogy a tornaterem legyen gazdagon felszerelve, hanem a szabadtéri gyakorlatokra, a tornázás szorgyakorlatai csak maradjanak szurrogativumnak. Im ez iskolákban is elég jó az eredmény a rossz felszerelés dacára is. Az iskola udvarokat kell bővíteni a sok helyen található diszkertek elfoglalásával is. A minden oldalról felhangzó helyeslés, mely e szavakat követte, bizonyította, hogy az egész gyűlés főleg a szabadtéri gyakorlatok fejlesztését óhajtja.

Ádám Gyula felügyelő a rozsnyói kath., a kisuzebeni kegyesrendi és a beregszászi állami gimnáziumokat látogatta meg. Általában mindhárom iskolában kielégítő az eredmény. Rozsnyón a tanulók felett való felügyelet páratlan, minek tulajdonítható az ifjuság testi és erkölcsi épsége. Különösen kiemelendő, hogy az iskola papnövéndékei külön is tornáznak a maguk választotta vezető társuk alatt. A tornaterem nagy, világos, de a padozata poros. Az öltöző rossz helyen

van. Az iskola udvara elég tágas, de részben kavicsos. A játékokra a poros vásártérrel használják, most kérnek a várostól játéktérre alkalmas telket. Kísszebenben a tornaterem az iskolától 3–4 perc távolságra fekszik. A padozat poros. A termet a város építtette s ünnepeire használja is. Játsszótér és udvar nincsen. Beregszászon új csarnok épült, de a padozat már elromlott. Van az iskolának kerített, öltöszóvel ellátott játéktere, kitűnő állapotban. A tornaterem felszerelés sehol sem felel meg a tömeges képzésnek. A svéd tornát sehol sem tanítják.

Barkóczy br. elnök felhívja a felügyelők figyelmét a svéd tornára, melynek bár rendszerét nem fogadtuk el, gyakorlatai beváltak. Azt tapasztalta, hogy a tornatanárság nem érdeklődik eléggé a tornázás iránt, mert különben kérnék a felszerelést. Még ez évre is 10 000 korona van ily felszerelésre készen. Okvetlen szükségesnek tartja, hogy kéthetes svéd torna tanfolyam rendeztesse a szünidőben. Az általános eredmény megállapításánál kéri a felügyelőket, hogy figyeljék meg az ifjúságot a tekintetben is, hogy mint látszik meg járásukon, állásukon, köznap mozdulataikon a tornatanítás eredménye, mert ha a katonaság 3 éves tanításának hatása a legénység tartásán tisztán látható, akkor a 8 éves tornatanítástól is elvárhatjuk, hogy a fiukat egyenes állásra, szép járásra megtanítsa.

Máry Engelbert főigazgató megjegyzi, hogy a torna alól való felmentés az alsóbb osztályokban számosabb, a felsőbbekben egészen szörványos, mit annak tulajdonít, hogy a felmentést az orvosok a szülők óhajára adják. Még az iskolaorvosok felmentését is ellenőrizni kellene a központból, ha a felmentés túlságosan sok.

Gerenday György, Halász Zsigmond, Juba Adolf dr. Ádám Gyula szóltak még a felmentés szigorítása érdekében.

Szafka Manó a nagybányai áll. főgimnásium látogatásáról jelenti, hogy a 350 növendéknek 4% a van a tornától felmentve. A felmentést az iskolaorvos adja. De azt tapasztalta, hogy még a bének is végzik a nekik való gyakorlatokat, főleg játszanak. A tornaterem 9 m. széles, 18 m. hosszú. Fűtés, szellőztetés elég jó. A tornaterem talaja padozat, egyrészen meg fűrészpör. Ezt nem tartja jónak. A felszerelés elég gazdag. A szakképzett tornatanár kitűnő bánásmóddal, szeretettel kedvelteti meg a tanulókkal a testgyakorlatokat. A gyakorlatokat jó időben mindig a szabadban végzik. Kirándulásokat is rendeznek, az uszást, korcsolyázást is gyakorolják. A tornakedv oly nagy, hogy a fiúk óráközökben is tornáznak. Az egész iskolai ifjúság magaviselete kifogástalan, a felettük való erkölcsi felügyelet szigorú. Békés-Csabán az ág. ev. főgimnásiumban is jeles tornatanár működik, de a tornaterem fűthetetlen, két fokos melegben kell

tornáznik. A terem a svéd szerekkel is fel van szerelve. A játékot és sportokat is gyakorolják.

A békési gimnásiumban csak ideiglenes a tornaterem, de építenek. Az eredmény jó. A három iskola többször közösen rendezi tornaünnepélyeit, mi nagyon üdvösnek bizonyul. A testtartás elég jó az iskolákban, de itt a többi tanárnak is figyelni kellene a tanulók tartására.

Ottó József dr. a makói áll., komáromi és esztergomi benzés és az esztergomi állami gimnásiumot látogatta meg. Az általános eredmény azért nem lehet kielégítő, mert a tömeges képzésre nincs mód, a helyiségek alkalmatlanok. Jó az eredmény a komáromi benzéseknel. A tornacsarnokokba ajánlatos volna turnusokban a svéd szereket behozni. A tanerőkre nézve megjegyzi, hogy az elemi iskolák tanítók helyett jobb lenne rendes tornatanítókat alkalmazni. Az egyes iskolákban játékot alig tanítanak.

Játéktér, sőt udvar sincs, mely alkalmas volna a szabadtéri gyakorlatokra. Komáromban rövid idő múlva lesz jó játéktér. Makón még az udvar is kicsi. A felmentést legtöbb helyen a szülők kívánják. A tanulók fellépése, testtartása gyenge, még Makón a legjobb.

Barkóczy br. elnök a szülők kívánta felmentésekre nézve megjegyzi, hogy ezt csak az iskolaorvosi intézmény általánossá tételével lehet megszüntetni. Viszont itt kívánatos lesz, hogy az iskolaorvosok a tornatanításban is képeztessenek ki.

Gotthard Zsigmond dr. tanácsos megjegyzi, hogy kevés középiskolában tanít még elemi iskolai tanító tornát. Rövid időn belül minden iskolának rendes tornatanára lesz.

Juba Adolf dr. iskolaorvos a László féle gimnásiumban tett látogatása alkalmával tapasztalta, hogy a tornaterem alkalmatlan, félíg pincze, felszerelése hiányos. Játékot és szabadtéri gyakorlatot alig üzik. A sétálásra több időt fordítanak. A budapesti református gimnásium tornaterme sem alkalmas, félíg ez is pincze. A testgyakorlás jól folyik. A tömeges tornázást jól gyakorolják. Az éneket összekötik a gyakorlatokkal. Udvara az iskolának nincsen. A játékdélutánokat megtartják. A kirándulásokat egybekötik a katonai gyakorlatokkal. A célőlvést, vívást, uszást nagyon szép eredménnyel gyakorolják. Az iskolában van iskolaorvos, segéd-tornatanár. Minden a legjobban megy, csak az iskola elhelyezése rossz, be van építve minden oldalról.

A jászberényi kath. gimnásiumban hatalmas testgyakorlati élet van, kitűnő vezetés, alkalmas helyiségek mellett az eredmény kitűnő. Alig van felmentés, 290 tanuló közt csak 4 nem tornázik. A vívást, célőlvést, korcsolyázást is gyakorolják. Közelebb kap az iskola egy 4 holdas játéktérrel, ennek felszerelésére már van az iskolának ötezer koronája. Kísérletet tett a tanári kar az óráközti testgyakorlatot illetőleg.

Barkóczy br. elnök kéri az iskolákat látogató iskolaorvosokat, hogy figyeljék meg az iskolákban az életmódi viszonyokat, hogy mint élnek a fiuk, hol laknak, hogy étkeznek, járnak-e korcsmába, kávéházba, milyen az erkölcsi életük, tisztaságuk. Minderre az iskola is tartozik vigyázni, de a látogató orvosok figyelme csak használni fog az ifjuság testi és erkölcsi épségének.

Schuschny Henrik dr. iskolaorvos a VIII. ker. fővárosi reáliskolában szép eredményt talált a tornázási ügyességben, de a fiuk fejlődése nem elégséges. A tornázás a N. T. E. helyiségében folyik. A felmentettek 3°/_o-ot tesznek ki. Az iskolának játéktere is van, a felsőbb osztályok tanulói az egyleti pályára járnak. A fegyelem kitünő. A tömeges képzésre nagy gondot fordítanak. A czeglédi állami gimnásium az öltözőhelye kicsiny és sötét. A tanulók utczeni cipőben tornáznak. Az eredmény elég jó. A tornaterem felszerelése nem teljes. A felmentettek száma csekély. Az iskolaorvos a felsőbb osztályukat a mentési gyakorlatokban is tanítja.

Zilahon az állami gimnásiumban szépen tornáznak. A csarnok sötét nedves, a szerek fogyatékosak. A felmentettek száma 3°/_o. A svédornázást a fiuk unottan végzik. A czéllövést gyakorolják. Hetenkint 2 előtornász-óra. A felső osztályok tanulói széptartásuak, jól fejlettek.

Tuszkay Ödön dr. iskolaorvos a IV. ker. fővárosi reáliskolában rossz levegőt talált, pedig az árt a fiuknak és tanároknak egyaránt. A tornaterem kicsiny és szűk. Udvar nincsen, mert a város az iskolaudvart bérbeadta. A játéktér alkalmatlan, poros. Inkább ne játszanak a tanulók, mint ilyen helyen legyenek. A felmentés kevés, 2—3°/_o. A tanárok félnek a léghezamától, így minden terembén rossz a levegő. A tanulók rossz tartásuak, sok tanuló mellékfoglalkozást űz, nem ér rá teste ápolására.

Ezzel véget ért a felügyelők jelentéstétele és csaknem az összes jelenvoltak résztvevésével megvitatták a svédorna tanfolyamot, az ének tanítást a tornaórán, a kötelező tornaruha viselést, a jó testtartásra szükséges figyelmet, az iskolák közös tornaünnepélyeit, a tornatermek szellőzését stb. stb.

Szafka Manó az értekezlet befejezte előtt köszöni az elnöknek az állami tornatanárok nevében azt a jó indulatot, melyet a fizetés rendezés ügyében írástuk tanusított, melynek eredménye mostani jobb ellátásuk.

Gerenday György köszöni az elnök türelmét, melyet a hosszú ülés alatt tanusított és azt a jó indulatot, mely már eddig is szép eredményt szült a testnevelés terén. Az elnök éltetésével az ülés ezzel véget ért.

Mossó a német tornáról.*

Az iskolai tornászat most csakis a karok fejlesztésére irányul. A gyaloglással nem törődik s nem törekszik az ifju nemzedéket erőteljessé tenni, pedig csak ezt kellene czélul tűznie. Ezt az elavult módszert meg kell változtatnunk és a menetgyakorlatoknak, a táv- és gyorsfutásnak nagyobb szerepet juttatnunk.

A testgyakorlás reformját, melyet a fiziológusok ajánlottak, egyes tornatanárok megtámadták. Olaszországban szerencsére velünk van az értelmiség nagyobb része.

Ha majd a nemzet felismerte a testi nevelés nagy jelentőségét, a testgyakorlás tanárainak száma megszorodik, sőt megkétszereződik épugy mint Németországban. Állást kap valamennyi, aki arra alkalmas és kedve van hozzá. Mi azt követeljük, hogy a nevelést az egyetemeken észszerűen és a mostani kor követelményeinek megfelelően adják elő és hogy a testi nevelést élettani szellemben tanítsák. Azt követeljük, hogy a fiatal liceumi, gimnáziumi és szakiskolai tanárok maguk legyenek a saját diákjaiknak torna- és játékvezető mesterei vagy tanárai; mert az a meggyőződésünk, hogy csakis ily módon fogunk a testi neveléssel hathatós sikert elérni. Ily módon akarjuk annak tanítását megnemesíteni és annak a közönség körében becsülést és tiszteletet szerezni.

Amerikában a kollégiumok igazgatói az értesítőkben és hirdetésekben csak azért, hogy mentől több növendéket vonzzanak az intézethez, mindig hangsúlyozzák, hogy különös gondot fordítanak a testi nevelésre, sőt még meg is nevezik az illető tanárokat. És mennél nagyobb azok tekintélye vagy akadémiai kézettsége, annál nagyobb a kollégium tekintélye, annál jobb annak a hirneve.

Az ifjuságnak gyaloglásban, gyors- és távfutásban, valamint teherbírában való kiképzése érdekében okvetlenül szükséges lesz, hogy azok az egyének, akik idejüket csakis a testgyakorlásban való oktatásnak szentelik, pályázat útján nyerjenek alkalmazást. De hogy valaki mindannak megfelelhessen, amit ma a testi nevelés a maga sokféle alakjában megkövetel, ahhoz oly ügyesnek és erőteljesnek kell lennie, aminő az ember már nem lehet abban a korban, melyben természetes paedagogiai tehetségei végleg kifejlődtek benne. A fiatal tanárok száma, akik magukat s testi nevelésnek szentelik, mindig kissébb lesz a szükségletnél.

Ideálunk az, hogy kimutassuk, mily nemes és haszeos az a tudomány, mely az ember nevelésével élettani és közegészségügyi szempontból rendszeresen

* A Karafiáth dr. által fordított munka befejezését adjuk itt, mely az általunk régen hirdetett igazságokat erősíti meg.
Szerk.

foglalkozik. Reméljük, hogy nálunk épúgy, mint Németországban, szaporodni fog ama fiatal doktorjelöltek száma, akik már az egyetemen foglalkoznak a testi nevelés tanulmányozásával és az ifjúság nevelői s a játék tanárai óhajtanak lenni. Ezek hiányát nagyon érezzük hazánkban s ezért ez a leghőbb óhajunk. A mostani tornatanárok azon lesznek, hogy alkalmazást nyerjenek. A végre mégis módosított tantervek, a testi nevelésnek szánt óraszám szaporítása, az iskoláknál szánt szaporítása, az iskoláknál honosított játékok csak növelni fogják fontosságukat; sokkal tágabb működési teret fognak találni, sorsuk pedig jelentékenyen javul.

Most azonban már felesleges erről vitatkozni, mert mindenki meggyőződött már arról, hogy a tornakészletek és azok a gyakorlatok, melyeket az ifjaknak azokon végezniök kell, szerfelett bonyodalmasak és nem alkalmasak arra, hogy az életben szükséges erőt és ügyességet az ifjunak megszerezze.

A tornázás untató és ellenszenves.

Ime ezt a véleményt hallottam tanulók és tanároktól, még pedig igen ritka kivétellel. Legfeljebb az elemi iskolákban akadtam egy kis lelkesülésre, mert a gyermek érdeklődik oly gyakorlatok iránt, amelyekhez hasonlót a katonák is végeznek. Különben a közoktatásügyi miniszter okmányilag és egészen világosan állapítja meg, hogy a liceumi vagy szakiskolai tanulóknak legfeljebb csak tíz százaléka csoportosul a tornatanár körül, amióta a tornaóra már nem köteles tárgy. Iskoláinkban legfeljebb husz tornaóra van. Nehány liceumban tudtommal csak tíz van. Másokban mintha egyáltalán nem is volna; oly könnyen adják ott a fölmentést, olyannyira hunynak ott szemet az igazgatók és felügyelők az elmaradások fölött. Sok nyilvános és magán középiskolában kihirdetik, hogy kit mentenek torna alól, mintha az valami kitüntetés-féle volna.

* * *

A német torna két okból terjedt el és lett népszerű és pedig, mert azt mondták, hogy alapja tudományos és haszna a katonaeletre is kiható. Sem az egyik, sem a másik föltevés nem állta meg a bírálót. A nevelők és fiziologusok eddig arra szíritkoztak, hogy a német tornát haszontalannak és utatónak mondták; de most már azt kezdik vallani, hogy ártalmas is. Mi azért mondjuk ezt, mert a német torna nagyobb gondot fordít a karok erősítésére, mint a lábszárakéire. Azon tornázás, mely arra kényszeríti az ifjút, hogy elhagyva a talajt, teste súlyát a karjaival tölje vagy huzza fel, oly túlzásig menő összehúzódásokat végeztet az izmokkal, melyek azoknak ártanak. A szertornában az izmok a kimerítő erőfeszítések egész sorozatát végzik s a gyakorlat félbeszakad, mielőtt az elfáradás jó hatása meg volna. A gyaloglás és futás jelentősége élettani és katonai szempontból sokkal nagyobb, mint a többi tornagyakorlatoké, mert

a karokénál sokkal fontosabb izomcsoportok mozgásával jár és mert a szívet s az idegrendszert a hosszan tartó munka folytán szervezetünkben keletkező, mérgező hatása vegyi terményekhez szoktatja. A tréning, mely szervezetünket az elfáradás alatt képződő mérgekhez hozzászoktatja és azokkal szemben edzetté teszi, bizonyos korlátok között azzal a megszokással hasonlítható össze, amelyre a dohány és alkohollal szemben tehetünk szert.

Más, súlyosabb ok is van, mely miatt a német ártalmas. A karok és alszárak erő kifejtését nem lehet egyidejűleg és hasonló mértékben fokozni. A karokat mozgató idegközpontok túlnyomó igénybevétele korlátozza azoknak energiáját, melyek az alsó végtagok mozgását közvetítik. Az ember kezét és az érzékeit tökéletesítő munka kettéosztásának oka a sejtszaporodás azon törvényében rejlik, mely szerint valamennyi izom egyidejűleg nem gyarapodhat; még pedig époly kevésse nem, amint az idegközpontok, melyek valamennyi szerv mozgását nem érhetik el mindegyeszerre az energia nagyobb fokát.

Különleges célokra való képességet azonban, csak a gyakorlás feltétlen és különleges részletezése által lehet megszerezni.

A svájci hadsereg egyik tisztje valamely katonai lapban igen fontos jelentést közölt a tornára s a menetelésre vonatkozó megfigyeléseiről: 46 ujoncz, valamennyi képzett előtornász került p rancsnokságom alá. Az első két-három héten ezek voltak a század legjobb szakaszai. Később azonban a többi mind felülmulta az előtornászok szakaszait, mert a többi ujoncz mind jobban és jobban birta a menetelést, a fegyver és a háti bőrönd súlyát. Végre az előtornász-szakaszok maradtak a legrosszabbak, mert a legkevésbé győzték a menetelés fáradalmait. Ezt különben ők maguk is igazolták. Ha e szakaszok nem részesültek volna előzőleg hosszú ideig tornászkiképzésben, mintaszakaszok lehettek volna. — Das Turnen verdarb aber alles. (A torna azonban mindent elrontott).

A kozákok gyakorlatai.*

D. e. 9 órakor érkezünk a közeli gyakorlótérre, hol a legénység éppen a „négyyszög“-ön lovagolt. Moszkvai ujonczok, karesuk, szókék, hasonlóak a mi ulánus anyagunkhoz. Öltözetük nyári ruha, fegyverük szablya volt.

A lovak túlnyomó része feltűnő egyforma, előre-magasra nyújtott nyaku, kozákló típusu vegyesszinű „steppenló“, csontos alkatuk daczára a gondos ápolás következtében a legjobb benyomást keltették. A kevés,

* A M. Kath. Közl. tárczájából vesszük át a minket közelről érdeklő eme érdekes sorokat. Szerk.

tetszetős alaku, nyungati származásu lovat azonnal fel lehetett ismerni.

A lovasok élése, tekintve a még csak 3 hónapja tartó szakszerű kiképzési időt (az ujoncz októberben vonul be), igen jó volt. A lovak fejtartása és az a körülmény, hogy feszítőzablát ez a lovasság sohasem (csak a csikózablát) használja, lehet az oka a néha kissé rövidszár alkalmazásának.

Az ezentul látottak a következőképpen oszthatók be:

1 Kb. $\frac{1}{2}$ órai kiült ügetés egyenként. A lovak helyes távolságot tartva, élénken jártak. Azonban úgy látszik, hogy e lófajnak a térfoglaló lépés nem sajátja. (Vágtát nem láttunk az egész idő alatt.)

A kengyelek felszedetvén, „állj!” vezényszó után a következő gyakorlatokat végezték; a lovon állva kargyakorlatok (ami alatt egy ló sem tett egyetlen lépést sem), vállállás a ló vállán (tótágas) és olló.

3. „Lépés!”-ben az ollót és a háttal ülve való lovaglást gyakorolták.

Mindezeket a gyakorlatokat nagyon nyugodtan végezték. Mindössze 2—3 lovas csuszott le lováról és csak kb. ugyanannyi került ki lovával a körből.

4. Az osztály képzése. Abból ügetve kivont karddal való kilovaglás és egy kb. 100 lépés hosszú, egyenes pályának rajta-rajtában való le- és visszalovaglása. Eközben hat czölöpökbe szurt ágat kellett levágni és két bábót megszuálni.

A nagy biztonsággal végrehajtott gyakorlat élénk képet nyújtott.

5. Ugratás mp. kb. 30 lépés közönként egy kb. 80 cm. magas akadály, egy kb. 50 cm. magas kőfal, egy sövény, kb. $1\frac{1}{2}$ m. széles árok, 60 cm. magas gát átugratása és egy irish bakk átlovaglása. Mindezt teljes vágtában végezték. A lovasok tartása jó volt és csak 4—5 kitorőnek kellett az akadályoknak ismételten nekimenni.

6. Ezután következett a világhírű „dzsingitowka” bemutatása: a) felszedett (átcsapott) kengyelszíjban állvalovaglás; b) egy lovon párosával való lovaglás, melynél a második lovas hátul állott, vagy elől, vagy hátul ült vagy pedig a lovas előtt keresztben feküdt, vagy pedig mind a két lovas egyik lábbal egy-egy kengyelben állott és a nyerget megosztva ült; c) sapkáknak a földről való felemelése.

Végre egy kis harcjáték. Egy lovas, akit egy másik üldözött, a nyeregben lassan visszafordul karabélyából czélozva, gyakorlótölténnyel lő. Az üldöző kiesik a nyergéből. Erre egy harmadik odavágtat, lovát oldalára, majd hasára fekteti, a sebesültet beköti, azután mind a kettő a lovon elhelyezkedik, mely velök feláll és elvágtat.

A legénység valamennyi gyakorlatot a lovon fekvő való vágtatast és ügetést, továbbá az ollót és az utolsó gyakorlatot kivéve, így tehát a dzsingitovkát

is sebes vágtában végezte s néha hangos ujjongással mutatva, mily öröme telik e játékokban.

Ezután távol, magas és lovon való ugrást mutattak. Az eredmények, a meglehetősen nehéz csizmákat tekintetbe véve, kitünőek voltak.

Következett a botvivő tornagyakorlatnak harmonika és nagydobszó mellett való bemutatása. A 60-féle figurát igen szépen alakították.

Ezután különböző tablók alakítottak s menetelve indulókat és románczokat (köztük a csemulpoi tengeri ütközetet megéneklő dalt énekeltek.

Mindez d. e. 12 óráig tartott.

Távozásunk előtt még egyszer végigmentünk a helyiségeken és megizeltük az ebédet, amely kitünően ízlett. Nevezetesen, hogy az alkohol élvezete két év óta az orosz hadseregben (a tengerészeti kivételével) szolgálatban és szolgálton kívül büntetés terhe alatt tiltva van. E helyett a közkenyérből és élesztőből készült hűsítő „quas“-t issza a legénység.

A látottak egyáltalán azt a benyomást keltették, hogy az utolsó nagy háború óta az orosz lovas ujoncz nevelésénél a fősulyt:

1. a morális nevelésre vetik;

2. a testi gyakorlatok, játékok révén a katonaszkodást megkedveltetik;

3. a további törekvés a lövészet alapos oktatása felé irányul, ami által Oroszországnak a jelen legszámosabb lovassággal rendelkező hadserege mindenestre nagy és előnyös átalakuláson ment volna át.

*Lépesfalvi Lépés Győző
csász. és kir. főhadnagy.*

Uzás. Evezés.

A MAGYAR Uszó Egyesület uszóversenye. A már megszokott karácsonyi uszóverseny a szokásos keretek közt folyt le, a nemzetközi versenyen a külföldet a bécsi uszók helyet az angol H. Taylor képviselte.

A meeting sajnos, nem sok érdekeset nyújtott, mert a 300 méteres főversenyben Taylorrel csak Ádám Sándor állott ki.

A plunging bajnokság érdemes versenyző kezébe került Onódy Károly révén. A plunging-táv lemérési módja azonban jogos kritika alá eshet s a közönség élénk tiltakozására adhat alkalmat. Egy kis jóakarattal nagyon könnyű volna a hibán segíteni.

A jól rendezett versenyen különben az első klaszsis képviselői alig vettek részt, de a program összeállítása erre nem igen adott alkalmat. A rendezés nehéz munkájából Schubert Alfrédal dr. Graefl Ödön vették ki részüket.

I. Előnyverseny 60 méter:

1. Schuller József, BTC.
2. Kornai József, MUE.
3. Timár János, MUE.

II. Kezdők versenye. 60 méter

1. Friss Józse, BAK.
2. Breyer Ernő, NSC.

III. Gyorsuszás 60 méter.

1. Eperjessy Béla, MUE.
2. Erdős Gyula, BAK.
3. Schwendtner Pál, MAC.

IV. Melluszás 100 méter.

1. Borovi Ferencz, BAK.
2. Demján Oszkár, BTC.

V. Hátonuszás előverseny 80 méter.

1. Pásztor Antal, BAK.
2. Görög Emil, NSC
3. Fehér Endre, MUE.

VI. Gyermeverseny 40 méter

1. Szőke Béla, BAK.
2. Leindörfer Pál, BAK.

VII. Juniör staféta uszás 8×40 méter.

1. MAFC. (Beleznay, Szentgróthy, Kornai, Unger.)
2. MUE. (Bán, Eperjessy, Timár, Kornai)

VIII. Magyarország távfejesugrás bajnoksága

1. Onód Károly, MUE.
2. Forintos Imre, BAC.
3. Rimanóczy Jenő MAFC.

IX. Főverseny 300 méter.

1. Henry Taylor, Chad. SC.

X. Staféta verseny 3×40 méter.

1. MAFC. (Zsoldos, Beleznay, Rimanóczy)
2. BAK. (Koltai, Pogány Erdős..)

Eszperanto mozgalom. A hazai eszperanto mozgalom egyik legfontosabb tevékenysége oda irányul, hogy az Eszperanto nyelv praktikus voltát hazánk érdekében kiaknázza. Így legújabbán Petőfi-t már eszperantoul olvashatja a külföld sok millió eszperantistája. A füzetet a „La Verda Standardo“ mátészalkai csoportvezetője Dr. Fuchs Jenő fordította szakavatott ügyességgel. A 24 költeményt tartalmazó izléses kiállítású füzethez ifj. Marich Agoston, szerkesztő irt előszót. A füzet (ára 80 fillér), megrendelhető a „La Verda Standardo“ útján (Budapest, IX., Üllői-ut 58.) A mozgalom vezetősége különben szívesen ad felvilágosítást s küld nyomtatványokat komoly érdeklődőknek. A fővárosban és 32 vidéki városban állandó tanfolyamok vannak.

VADÁSZFEGYVEREK

Csakis elsőrendű gyártmányok!

Flobertek, pisztolyok, revolverek, sport,
:: utazási cikkek és távcsöveket ::

csekély havi törlesztésre

szállít

NOWOTNY J.

prágai fegyvergyáros budapesti telepe
Budapest, VI., Nagymező-utca 21.

Kérjen főárjegyzéket!

! TELEFON !

112-69

! TELEFON !

112-69

A M. KIR. ALLAMVASUTAK TÉLI MENETRENDJE.

A vonatok INDULÁSA Budapest k. p. udvarról. Érvényes 1910. okt. 1-től.

A vonatok ÉRKEZÉSE Budapest k. p. udvarra. Érvényes 1910. okt. 1-től.

Délelőtt				Délután			
vonat-szám	óra	perc	vonat neve	vonat-szám	óra	perc	vonat neve
1110	5:50	sz. v.	Balatonfüred, Tapolca	610	12:20	sz. v.	Arad, Tövis, M.-Sziget
20	6:10	g.	Torabágy, Triest	310	12:30	g.	Hatvan
1502	6:25	gy. v.	Kassa, Sopron	8	12:40	g.	Szombathely, Wien
10	6:40	sz. v.	Wien, Graz, Sopron	912	12:50	g.	Ujvidek, Bród
1002	7:00	gy. v.	Fiume, Torino, Róma, Péc, Vinkovce	1504	1:20	gy. v.	Kassa, Poprád-Felka
302	7:05	g.	Ruttká, Poprád-Felka	324	1:35	sz. v.	Gödöllő
906	7:10	g.	Belgrád, Sofia	1304	1:40	gy. v.	Fehring, Graz
402	7:20	g.	(Stry), Lemberg, (Máramaros-Sziget)	602	2:00	g.	Arad, Bukarest
1302	7:25	g.	Fehring, Graz, Triest	4	2:05	g.	Wien, Péc
322	7:30	sz. v.	Gödöllő	404	2:15	g.	Kassa, Lemberg
908	7:45	g.	Belgrád, Bród, Sofia	916	2:20	sz. v.	Kiskörös
606	8:00	g.	Arad, Brassó	312	2:25	g.	Hatvan
1508	8:10	g.	Kassa, Sopron	24	2:30	g.	Bicske
506	8:20	g.	Kolozsvár, Brassó, (Zágráb, Fiume, Péc, Bród)	510	2:40	g.	Szolnok
1008	8:25	g.	Munkács, Lawoczne, (Máramaros-Sziget, Stanislaw)	1902	2:55	gy. v.	(Sarajevo, Gyékényes, Balatonfüred, Tapolca)
1708	9:00	g.	Ruttká, Berlin	904	3:20	g.	Belgrád, (Konstantinápoly)
306	9:15	g.	Wien, Sopron	304	3:30	g.	Ruttká, Berlin
2	9:20	gy. v.	Bicske	1022	3:35	sz. v.	Paks
22	11:55	sz. v.	Bicske	326	4:25	g.	Gödöllő
*) Nagykátától Szolnokig csak vasár- és ünnepnap előtti hétköznapokon közlekedik.				18	4:30	g.	Komárom, Triest
*) Csak bezárólag október 31-ig és február 15-től közlekedik.				410	5:10	g.	Miskolc
A vonatok indulása Budapest-Józsefvárosról				6	5:15	gy. v.	Győr, Sopron, Bruck-K.
Délután.				328	5:20	sz. v.	Gödöllő
332	7:00	sz. v.	Gödöllő	508	5:40	g.	Kolozsvár, Brassó
				308	5:55	g.	Ruttká, Berlin
				1004	6:15	gy. v.	(Zágráb, Fiume, Róma, Napoli, Nizza)
				518	6:15	sz. v.	Nagykáta, Szolnok
				330	6:25	g.	Pécel
				914	6:25	g.	Topolya
				314	6:40	g.	Hatvan
				26	6:55	g.	Bicske
				1706	7:05	g.	M.-Sziget, Stanislaw
				16	7:15	g.	Győr, Triest
				316	7:35	g.	Hatvan
				1006	7:40	gy. v.	Fiume
				1510	8:00	sz. v.	Kassa, Sopron
				918	8:00	g.	Kunszentmiklós-Tass
				1912	8:25	g.	Péc, Bród, Sarajevo
				334	8:50	g.	Gödöllő
				514	9:05	g.	Nagykáta, Szolnok
				1306	9:25	g.	Fehring, Graz
				608	9:30	g.	Arad, Brassó
				1506	10:00	g.	Kassa, Sopron
				910	10:10	g.	Belgrád
				406	10:15	g.	Kassa, Lemberg
				1010	10:25	g.	Fiume, Napoli
				12	11:00	g.	Wien, Péc
				338	11:10	v. v.	Ruttká, Berlin
				614	11:25	sz. v.	Arad, Debrecen
				422	11:35	v. v.	Hatvan, Szerencs

A vonatok INDULÁSA Budapest ny. p. udvarról. Érvényes 1910. okt. 1-től.

Délelőtt				Délután			
vonat-szám	óra	perc	vonat neve	vonat-szám	óra	perc	vonat neve
148	5:15	sz. v.	Rákospalota-Ujpest	114	12:15	sz. v.	Wien
122	5:35	g.	Érsekújvár, Ipolytér	160	12:35	g.	Rákospalota-Ujpest
718	5:50	g.	Szeged, Szolnok	162	1:30	g.	Dunakeszi-Alag
152	6:00	g.	Gödöllő	4114	1:50	g.	Piliscsaba
4102	6:10	g.	Eszttergom	504	2:00	gy. v.	(Szatmár-Németi, Kolozsvár, Brassó)
150	6:20	g.	Rákospalota-Ujpest	126	2:10	sz. v.	Parkány-Nána
6502	6:35	g.	Lajosmizse, Kecskemét	164	2:15	g.	Rákospalota-Ujpest
102	6:50	k. ost. ex. v.	(Wien, Paris, Ostende, London)	4108	2:20	g.	Eszttergom
			(Nagyvárad, Arad, Brassó, Nagyszében, Kőrösmén)	106	2:30	gy. v.	Wien, Paris
512	7:00	gy. v.	Zsolna, Berlin	120	2:35	sz. v.	Galánta
1404	7:05	g.	Nagyszombat, Wien	704	2:40	gy. v.	Bukarest, Bázias
104	7:55	g.	Dunakeszi-Alag	722	2:45	sz. v.	Czegléd
154	8:05	sz. v.	Orsova, Bázias	6504	2:50	g.	Lajosmizse, Kecskemét
708	8:15	gy. v.	(Temesvár, Karánsebes, Bázias)	166	4:10	g.	Rákospalota-Ujpest
712	8:30	sz. v.	Eszttergom	130	4:20	g.	Nagymaros
4104	9:05	g.	Wien, Berlin	716	4:30	g.	Szeged
116	9:20	g.	Rákospalota-Ujpest	108	5:15	gy. v.	Wien
156	9:40	g.	Rákospalota-Ujpest	724	5:40	sz. v.	Czegléd
6508	11:15	g.	Lajosmizse, Kecskemét	168	5:50	g.	Rákospalota-Ujpest
158	11:20	g.	Rákospalota-Ujpest	124	6:00	g.	Nagymaros
Délután				724	6:10	g.	Czegléd
714	12:05	g.	Szeged, Szolnok	724	6:20	g.	Nagymaros
4106	12:10	g.	Eszttergom	724	6:35	g.	Czegléd
1402	12:20	gy. v.	Zsolna, Berlin	4110	6:40	g.	Eszttergom
128	12:25	sz. v.	Nagymaros	726	6:45	g.	Czegléd, Szolnok
*) Vasár- és ünnepnapokon, bezárólag november 13-ig közlekedik.				1406	6:50	gy. v.	Pozsony, Berlin
*) Vasár- és ünnepnap előtti hétköznapokon közlekedik.				124	6:55	sz. v.	Parkány-Nána
*) Csak október és április hónapokban közlekedik.				170	7:00	g.	Rákospalota-Ujpest
*) Október és ápr. hónapokban Vácig, november 1-től március 31-ig Dunakeszi-Alagig közlekedik.				728	7:35	g.	Czegléd
*) Minden héden, csütörtökön és vasárnapon közlekedik.				6506	7:40	g.	Lajosmizse
*) Minden szerdán és szombaton közlekedik.				172	8:00	g.	Dunakeszi-Alag
A vonatok indulása Buda-Császfürdőről.				710	8:05	g.	Bukarest, Bázias
4002	6:00	sz. v.	Eszttergom	132	8:20	g.	Vác
4004	8:54	g.	Eszttergom	4112	8:30	g.	Eszttergom
				1408	8:40	g.	Zsolna, Berlin
				118	9:30	g.	Wien, Paris
				502	9:35	gy. v.	(Kolozsvár, Bukarest, Stanislaw)
				706	10:15	g.	Szeged, Bázias, Bukarest
				720	10:30	sz. v.	Kiskunfélegyháza
				140	11:10	g.	Nagymaros
				902	11:20	k. ost. ex. v.	(Belgrád, Konstantinápoly, Bukarest, Konstantinápoly)
				702	11:30	g.	Konstantinápoly

A vonatok ÉRKEZÉSE Budapest ny. p. udvarra. Érvényes 1910. okt. 1-től.

Délelőtt				Délután			
vonat-szám	óra	perc	vonat neve	vonat-szám	óra	perc	vonat neve
145	5:30	sz. v.	Dunakeszi-Alag	152	12:05	sz. v.	Rákospalota-Ujpest
723	5:35	g.	Czegléd	133	1:20	g.	Nagymaros
725	5:35	g.	Czegléd	703	1:25	gy. v.	Bukarest, Bázias
4101	5:50	g.	Eszttergom	103	1:40	g.	Paris, Wien
139	5:55	g.	Nagymaros	503	1:50	g.	(Kolozsvár, Tövis, (Sz.-Németi, Szolnok)
725	6:00	g.	Czegléd	159	1:55	sz. v.	Rákospalota-Ujpest
147	6:05	g.	Rákospalota-Ujpest	4107	2:05	g.	Eszttergom
6505	6:10	g.	Lajosmizse	161	2:10	g.	Dunakeszi-Alag
721	6:20	g.	Szolnok, Czegléd	163	2:10	g.	Rákospalota-Ujpest
901	6:25	k. ost. ex. v.	(Konstantinápoly, Belgrád)	6507	2:20	g.	Kecskemét, Lajosmizse
701	6:30	g.	(Bukarest, Kolozsvár)	713	4:05	g.	Temesvár J., Szeged
139	6:35	sz. v.	Nagymaros	127	4:10	g.	Nagymaros
1407	6:40	g.	Berlin, Zsolna	4109	5:00	g.	Eszttergom
217	7:15	sz. v.	Parkány-Nána	215	5:30	sz. v.	Érsekújvár
709	7:20	sz. v.	Bukarest, Bázias	165	5:35	sz. v.	Rákospalota-Ujpest
501	7:30	gy. v.	(Máramaros-Sziget, Hatvan)	115	5:55	g.	Wien, Berlin
149	7:35	sz. v.	Rákospalota-Ujpest	1401	6:20	gy. v.	Berlin, Zsolna
117	7:40	g.	Paris, Wien	707	6:35	g.	Orsova, Bázias
4103	7:45	g.	Eszttergom	167	6:40	sz. v.	Rákospalota-Ujpest
6501	7:50	g.	Kecskemét, Lajosmizse	105	7:00	gy. v.	Wien
151	7:55	g.	Gödöllő	711	7:10	sz. v.	Bázias, Temesvár
727	8:05	g.	Czegléd	169	7:40	g.	Rákospalota-Ujpest
137	8:20	g.	Czegléd	4113	8:10	g.	Piliscsaba
131	8:10	g.	Parkány-Nána	125	8:40	g.	(Parkány-Nána, Wien)
719	8:35	g.	Kiskunfélegyháza	107	9:05	gy. v.	Wien
153	9:10	g.	Dunakeszi-Alag	4111	9:25	sz. v.	Eszttergom
705	9:20	gy. v.	Szeged	6503	9:30	g.	Kecskemét, Lajosmizse
1403	9:40	g.	Berlin, Pozsony	171	9:35	g.	Dunakeszi-Alag
4105	9:55	sz. v.	Eszttergom	1405	9:45	gy. v.	Berlin, Zsolna
155	10:25	g.	Rákospalota-Ujpest	511	9:55	g.	(Nagyszében, Brassó, Kolozsvár, Stanislaw)
715	10:40	g.	Szeged	129	10:25	sz. v.	Vác
119	11:15	g.	Galánta	113	10:35	g.	Wien
*) Érkezik minden szerdán, pénteken és vasárnapon.				6513	10:40	g.	Ocsa
*) Érkezik minden hétfőn és csütörtökön.				717	11:00	g.	Szeged, Szolnok
*) Vasár- és ünnepnapokon bezárólag november 13-ig közlekedik.				101	11:05	k. ost. ex. v.	(London, Ostende, Paris, Wien)
*) Csak október és április hónapokban közlekedik.							
A vonatok érkezése Buda-Császfürdőbe.				4007	2:10	sz. v.	Eszttergom
4001	5:53	sz. v.	Eszttergom	4009	5:20	g.	Eszttergom
4003	7:48	g.	Eszttergom	4013	8:21	g.	Piliscsaba
4005	10:04	g.	Eszttergom	4011	9:31	g.	Eszttergom